

Frågan gällde om ett privatleasingavtal gav banken rätt att höja leasingavgiften på grund av förändringar i bankens upplåningskostnader. ARN fann att avtalet inte gav konsumenten möjlighet att ens uppskattningsvis bedöma hur sådana kostnadsökningar kunde påverka avgiften. Villkoret ansågs därför oklart och tolkades till konsumentens förmån. Banken hade därmed inte rätt att höja leasingavgiften.

Beslut 2026-09-07; 2026-00591

PLH begärde återbetalning av i första hand 24 000 kr och i andra hand 18 000 kr.

I sin anmälan till nämnden uppgav *PLH* följande. Den ursprungligen avtalade totala månadskostnaden i privatleasingavtalet uppgick till 4 430 kr (leasing 4 025 kr, försäkring 350 kr och administrationsavgift 55 kr). Under avtalstiden höjdes månadsavgiften vid ett stort antal tillfällen och varierade kraftigt från månad till månad, med en högsta debiterad avgift om 5 576 kr. Varken grundavtalet eller de allmänna villkoren innehåller någon tydlig eller förutsebar beräkningsmodell för hur avgiften får justeras, såsom koppling till specificerad ränta, procentsats, index eller övre gräns. Banken har i skriftlig korrespondens bekräftat att det inte kan tillhandahållas någon exakt eller transparent beräkningsmodell, att det saknas fastställd procentsats eller övre gräns och att de inte kan redovisa någon detaljerad kalkyl för avgiftsjusteringarna. Avgiftshöjningarna har därmed varit oförutsägbara och gjort det omöjligt för henne som konsument att i förväg bedöma den ekonomiska risken med avtalet. Under tiden maj 2022 – mars 2025 har hon betalat cirka 24 400 kr mer än vad som följer av den ursprungligen avtalade månadskostnaden (exklusive en förseningsavgift om 145 kr).

Banken motsatte sig kravet.

I sitt svar till nämnden uppgav banken följande. *PLH* ingick ett privatleasingavtal med banken den 28 april 2022. Hon fick ta del av de skriftliga hyresvillkoren varefter signering skedde med elektronisk signatur/bank-id. På avtalets första sida anges hyresavgiften till 4 025 kr (inklusive moms) samt antalet hyresperioder till 36 månader. Av punkt 8 i hyresvillkoren framgår att hyresavgiften är grundad på bankens kostnad för anskaffning av fordonet (inklusive skatter, avgifter, finansieringskostnader) samt beräknad värdeminskning (restvärdet). Vidare framgår att banken har rätt att ändra hyran för framtida betalningsperioder om bankens kostnader för finansiering av fordonet ökar på grund av dyrare upplåning. Privatleasingavtalet kan sägas upp i förtid enligt hyresvillkoren punkt 12.

Om bankens totala upplåningskostnad ökar eller minskar justeras hyresavgiften för de privatleasingkunder som har en rörlig hyresavgift, i enlighet med bankens ränteändringspolicy. Bankens ränteändringspolicy innehåller en metod för justering av en privatleasingkunds rörliga hyresavgift. Denna metod tillämpas konsekvent över tid och tillämpas på samma sätt till kundens förmån som till kundens nackdel. Bankens totala upplåningskostnad påverkas av flera faktorer såsom förändrade marknadsräntor, Riksbankens styrränta, inlåningsräntan på bankens sparprodukter, fördelningen mellan olika inlåningsprodukter och förändrade regulatoriska krav på banken.

De hyresjusteringar som har trätt i kraft sedan *PLH* ingick privatleasingavtalet har berott på förändringar i bankens upplåningskostnader, främst till följd av förändrade marknadsräntor samt Riksbankens höjningar och senare sänkningar av styrräntan och den förväntade räntebanan. Hyresjusteringarna har avsett den rörliga räntedelen (räntekostnaden) som utgör en del av hyresavgiften. Banken har därför, i takt med att upplåningskostnaderna ökat eller

minskat, justerat den rörliga räntedelen i hyresavgiften för hennes avtal. Justeringar har skett vid flera tillfällen under perioden den 25 oktober 2022 – den 25 januari 2025.

Under perioden den 1 januari 2022 – den 25 oktober 2023 har räntedelen i hyresavgifterna således höjts totalt med 3,74 procentenheter (374 räntepunkter). Under samma period har månadens snittreferensränta Stibor 90 (Stockholm Interbank Offered Rate, 90 dagar) (nedan Stibor) höjts med 4,12 procentenheter (412 räntepunkter) samt Riksbankens styrränta höjts med 4,0 procentenheter (400 räntepunkter). De aktuella räntejusteringarna har således inte skett i en högre utsträckning än utvecklingen av Stibor och Riksbankens styrränta.

Banken vill också betona att bankens mekanism för justering av räntedelen av privatleasingkunders hyresavgifter, enligt punkt 8 i hyresvillkoren, är baserad på de villkor för ändring av ränta som följer av 17 § i konsumentkreditlagen. Detta innebär att mekanismen för justering av privatleasingkunders hyresavgifter är skälig ur ett konsumentskyddsperspektiv.

Allmänna reklamationsnämnden gjorde följande bedömning.

Frågan

Frågan är om PLH och banken har träffat ett avtal som innebär att banken har haft rätt att höja hyresavgiften på grund av förändringar i bankens upplåningskostnader. För att svara på frågan måste nämnden tolka det avtal som parterna har träffat.

Rättsliga utgångspunkter

I en tvist om tolkningen av ett avtal ska som utgångspunkt det som parterna gemensamt har avsett med avtalet försöka fastställas. Om någon gemensam partsavsikt inte kan fastställas, vilket ofta är fallet när det gäller avtal av standardkaraktär, ska tolkningen i stället bygga på objektiva grunder. Tolkningen ska då utgå från i första hand avtalets ordalydelse.

I konsumentförhållanden gäller en särskild tolkningsregeln som innebär att ett avtalsvillkor ska tolkas till konsumentens förmån, om villkoret är oklart och det inte har varit föremål för individuell förhandling (se 10 § lagen, 1994:1512, om avtalsvillkor i konsumentförhållanden). Denna tolkningsregel, den s.k. oklarhetsregeln, har sin bakgrund i ett EU-direktiv, som föreskriver att skriftliga villkor ska vara klart och begripligt formulerade samt att den för konsumenten mest gynnsamma tolkningen ska gälla vid tveksamhet om ett avtalsvillkors innebörd (se artikel 5 rådet direktiv 93/13/EEG av den 5 april 1993 om oskäliga villkor i konsumentavtal).

EU-domstolen har i flera fall gjort uttalanden om den närmare innebörden av oklarhetsregeln. Domstolen har förklarat att direktivet kräver att avtalsvillkor ska vara transparenta och att detta krav inte är begränsat till att villkoren ska vara formellt och grammatiskt begripliga (se t.ex. domstolens dom den 30 april 2014 i mål C-26/13, Kásler och Káslerné Rábai, punkten 71). I princip ska ett villkor formuleras så att en normalt informerad och skälig uppmärksam konsument har möjlighet att – utifrån klara och begripliga kriterier – bedöma vad de ekonomiska konsekvenserna av avtalet blir för honom eller henne (se Kásler och Káslerné Rábai, punkten 74). Domstolen har i det sammanhanget sagt att konsumenten måste upplysas om samtliga omständigheter som kan påverka räckvidden av en förpliktelse för att kunna beräkna den totala kostnaden för ett lån (se dom den 20 september 2017 i mål C-186/16, Andriuc, punkterna 47 och 50). Att villkor måste vara klart och begripligt formulerade innebär att avtalet på ett överblickbart sätt ska ange hur den mekanism för

fastställande av priset som ett villkor hänvisar till konkret fungerar. Om de slutliga ekonomiska följderna av konsumentens åtagande beror på framtida och oförutsebara händelser som näringsidkaren inte råder över, ska konsumenten få information som gör det möjligt för konsumenten att fatta ett försiktigt beslut med full kännedom om möjligheten att sådana händelser kan inträffa och om de ekonomiska följderna som dessa händelser kan antas få. (Se dom den 12 januari 2023 i mål C-395/21, D.V. mot M.A., punkterna 37 och 43–45).

Sammantaget krävs alltså normalt att villkoren i ett avtal ger konsumenten besked som gör det möjligt för konsumenten att, på ett förhållandevis enkelt sätt, åtminstone uppskattningsvis bedöma vad den totala kostnaden kan komma att bli. Annars ska den för konsumenten mest gynnsamma tolkningen av villkoren gälla i stället.

Innehållet i avtalet

Av avtalet, som har formen av ett kontraktformulär, framgår att hyresavgiften uppgår till 4 025 kr. Vidare framgår att hyresperioderna omfattar 36 månader.

I de allmänna villkoren, som finns fogade till kontraktformuläret och som formuläret hänvisar till, finns ett villkor med följande innehåll under rubriken 8. Hyra, hyrestid, ändring m.m.

Hyran är grundad på Uthyrarens kostnad för anskaffning av fordonet (inklusive skatter avgifter, finansieringskostnader) samt beräknad värdeminskning (restvärdet). För de modeller som är berättigade till klimatbonus enligt förordning (2017:1334) om klimatbonusbilar och där hyran reducerats med förväntad utbetalning av klimatbonus till Uthyraren äger Uthyraren rätt att ändra hyran för framtida betalningsperioder för att få full kompensation för sina ökade kostnader om utbetalningen av klimatbonus till Uthyraren minskar eller helt uteblir på grund av förändringar i lag, förordning eller myndighetsbeslut. Detsamma gäller om Uthyrarens kostnader för finansiering av fordonet ökar på grund av dyrare upplåning, kreditpolitiska beslut, eller andra kostnadsökningar så som Uthyraren skäligen inte kunde förutse när hyrestiden startade. Likaså ska Uthyraren omedelbart sänka hyran om kostnaden för finansieringen minskar av samma skäl. Vid hyresändring kan Uthyraren ändra storleken av den hyresavgift som ska betalas per månad så att avtalad hyrestid kan behållas.

Det kan vidare noteras att uthyrarens skriftliga medgivande krävs för att avtalet ska få sägas upp i förtid.

Bedömningen i detta fall

Det ska till att börja med beaktas att kontraktformuläret, där uppgiften om hyresavgiften finns, inte innehåller någon upplysning om att hyresavgiften kan komma att höjas. Inte heller finns det i anslutning till det angivna beloppet någon anvisning som antyder att denna regleras särskilt i de allmänna villkoren. Detta talar för att den angivna hyresavgiften inte ska anses gälla med något förbehåll.

Av de allmänna villkoren framgår att hyran grundas på uthyrarens kostnad för anskaffning av fordonet och beräknad värdeminskning. Dessutom anges att uthyraren har rätt att ändra hyran om uthyrarens kostnader för finansiering av fordonet ökar.

Det står därmed klart att hyresavgiften kan komma att höjas. I övrigt är det emellertid ganska svårt att förstå de närmare ekonomiska följderna av villkoret. Det framgår inte vad uthyrarens kostnad för anskaffning av fordonet uppgår till eller vilken inverkan som kostnaderna har på

hyran. Av avtalet framgår inte heller vare sig hur stor den ränta är som banken betalar eller vilken ränta som kunden debiteras.

För att kunna beräkna vad den totala kostnaden kan komma att bli behöver konsumenten känna till vad bankens lån för bilen uppgår till och vad banken betalar i ränta liksom vad bilens restvärde anses vara. Konsumenten behöver därtill känna till vilken ränta som han eller hon debiteras. Avtalet innehåller som sagt inte några uppgifter av detta slag och det framgår inte att PLH på något annat sätt informerades om detta innan hon tecknade avtalet.

Nämnden noterar att villkoret i flera avseenden överensstämmer med lydelsen av 17 § konsumentkreditlagen (2010:1846), där det anges att räntesatsen får ändras till konsumentens nackdel endast i den utsträckning som det motiveras av kreditpolitiska beslut, ökade upplåningskostnader för kreditgivaren eller andra kostnadsökningar som kreditgivaren inte skäligen kunde förutse när avtalet ingicks. Konsumentkreditlagen är emellertid inte tillämplig på det aktuella avtalet (se prop. 2009/10:242 s. 41). Det kan dessutom noteras att bestämmelsen gäller förutsättningarna för ändringar av räntan och att konsumenten, förutom att han eller hon normalt känner till kreditbeloppet, i de fallen ska få omfattande och detaljerad information om krediten, däribland om krediträntan och den effektiva räntan, med angivande av ett representativt exempel, och det sammanlagda belopp som ska betalas av konsumenten (se 8 § första stycket 6 och 7 konsumentkreditlagen). Näringsidkaren ska lämna informationen till konsumenten i rimlig tid innan ett kreditavtal ingås. Någon motsvarande information, t.ex. om vad hyresavgiftens räntedel uppgår till och/eller ett representativt exempel på hur ändringar i marknadsräntor påverkar hyresavgiften, har banken inte lämnat i detta fall.

Enligt nämndens bedömning kan PLH, med ledning av den information som framgår av avtalet, inte förväntas kunna uppskatta i vilken utsträckning hyresavgiften påverkas av exempelvis ändrade marknadsräntor. Detta innebär att villkoret inte gör det möjligt för henne att ens uppskattningsvis bedöma vad den totala kostnaden kan komma att bli. Till följd av denna oklarhet måste den för PLH mest gynnsamma tolkningen bli att banken inte har rätt att höja avgiften. Banken har således inte haft rätt att ta ut en hyresavgift som överstiger 4 025 kr. PLH har därmed rätt att få tillbaka det som hon har betalat för mycket. Banken ska därför rekommenderas att betala tillbaka det som PLH utöver 4 025 kr i månaden har betalat i hyresavgift.

Beslutet har fattats av Linda Mossberg Karlström (nämndens vice ordförande och rättschef), ordförande, Anders Eriksson (f.d. generaldirektör) och Ricardo Valenzuela (rådman), referent, samt ledamöter.